

Thematische toelichting Verordening Jeugdhulp Voorschoten 2026

Deze thematische toelichting is opgesteld om de belangrijkste wijzigingen in de Verordening Jeugdhulp Voorschoten 2026 inzichtelijk en begrijpelijk te maken. De toelichting beschrijft wat er verandert ten opzichte van de verordening uit 2015, waarom deze wijzigingen zijn doorgevoerd en wat het effect daarvan is voor inwoners en de uitvoering. Hiermee wordt de samenhang en de gemaakte keuzes achter de verordening transparant en navolgbaar gemaakt voor de gemeenteraad en andere betrokkenen.

Inleiding

De Verordening Jeugdhulp Voorschoten 2026 is geen technische actualisatie van de bestaande regels uit 2022, maar een fundamentele herijking van de manier waarop de gemeente haar verantwoordelijkheid voor jeugdhulp invult. In de afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat het jeugdhulpstelsel onder druk staat. Landelijk, maar ook regionaal in Holland Rijnland, zien we een aanhoudende groei van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp, een toename van de complexiteit van de problematiek en oplopende kosten. Tegelijkertijd staat de beschikbaarheid van passende hulp onder druk, met name voor de meest kwetsbare jeugdigen. Deze ontwikkeling maakt dat het huidige systeem niet vanzelfsprekend houdbaar is en vraagt om scherpe keuzes over waar jeugdhulp voor bedoeld is en voor wie deze beschikbaar moet zijn.

De verordening uit 2022 bood een juridisch kader voor de uitvoering van de Jeugdwet, maar liet op onderdelen ruimte voor interpretatie en verschil in toepassing in de praktijk. In de uitvoering is gebleken dat deze ruimte, in combinatie met de druk op het stelsel, leidt tot onduidelijkheid over wanneer jeugdhulp aan de orde is, verschillen in werkwijze en beperkte sturingsmogelijkheden voor de gemeente. Hierdoor ontstaat het risico dat ondersteuning niet altijd terechtkomt waar deze het hardst nodig is en dat het systeem als geheel minder doelmatig functioneert.

In de regio Holland Rijnland is daarom, onder andere via de bestuurlijke Taskforce Jeugdhulp, ingezet op een gezamenlijke aanpak om de jeugdhulp toekomstbestendig te maken. Een belangrijk onderdeel daarvan is het scherper afbakenen van de jeugdhulpplicht en het eenduidiger vastleggen van deze keuzes in de gemeentelijke verordeningen. Dit vraagt niet alleen om verduidelijking van bestaande regels, maar ook om het maken van expliciete beleidskeuzes over de rol van de gemeente, de inzet van jeugdhulp en de verhouding tot andere vormen van ondersteuning.

De nieuwe verordening geeft hier invulling aan door duidelijker vast te leggen wat onder jeugdhulp valt, hoe de toegang tot ondersteuning wordt georganiseerd en op welke manier de gemeente regie voert op de inzet van hulp. Het doel daarvan is om de beschikbare middelen gericht in te zetten, de ondersteuning voor inwoners duidelijker en voorspelbaarder te maken en de continuïteit van jeugdhulp, met name voor jeugdigen in kwetsbare situaties, beter te waarborgen. Daarmee vormt deze verordening de basis voor een meer houdbaar, uitlegbaar en effectief jeugdhulpstelsel.

Inhoudelijke wijzigingen per thema

1. Wat valt onder jeugdhulp en wat niet (meer)?

Een van de belangrijkste veranderingen in de nieuwe verordening is dat duidelijker is vastgelegd wanneer een jeugdige of gezin in aanmerking komt voor jeugdhulp van de gemeente en wanneer niet. In de praktijk bleek dat de verordening uit 2022 op dit punt ruimte liet voor interpretatie. Daardoor ontstonden verschillen in beoordeling en verwachtingen bij inwoners over wat wel en niet onder jeugdhulp valt.

De nieuwe verordening maakt deze afbakening explicieter. Uitgangspunt blijft dat ouders in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor de opvoeding en ontwikkeling van hun kind. Dat betekent dat van ouders

verwacht wordt dat zij gebruikelijke hulp bieden: de dagelijkse zorg en ondersteuning die past bij de leeftijd en ontwikkeling van een kind. Daarnaast wordt gekeken naar wat een gezin zelf kan organiseren, bijvoorbeeld met hulp van familie, vrienden of andere mensen uit het sociale netwerk. Aan de hand van de individuele omstandigheden van het gezin wordt beoordeeld wat redelijkerwijs van ouders verwacht mag worden. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de belastbaarheid van ouders, de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van het gezin en de vraag of sprake is van (dreigende) overbelasting. Pas wanneer deze mogelijkheden niet toereikend zijn, komt ondersteuning vanuit de gemeente in beeld. Daarbij wordt eerst gekeken naar voorzieningen die vrij toegankelijk zijn, zoals ondersteuning vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin, jongerenwerk of ondersteuning die in samenhang met het onderwijs wordt georganiseerd. Deze vormen van ondersteuning zijn laagdrempelig en gericht op het versterken van de eigen mogelijkheden van jeugdigen en gezinnen.

De inzet van een individuele voorziening – specialistische jeugdhulp waarvoor een besluit van de gemeente nodig is – is daarmee nadrukkelijk een volgende stap. Deze wordt alleen ingezet wanneer sprake is van problematiek die niet op een andere manier kan worden opgelost en waarbij professionele hulp noodzakelijk is.

Daarnaast is in de verordening duidelijker vastgelegd hoe de jeugdhulp zich verhoudt tot andere wetten en voorzieningen. Niet alle hulpvragen vallen onder de Jeugdwet. Zo kan ondersteuning ook vallen onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Zorgverzekeringswet (Zvw) of het onderwijs. Bijvoorbeeld wanneer het gaat om medische zorg, ondersteuning van ouders of begeleiding die onderdeel is van het onderwijs. Door deze grenzen explicieter te maken, wordt voorkomen dat hulpvragen onnodig binnen de jeugdhulp worden opgepakt terwijl een andere voorziening beter passend is.

Voor inwoners betekent dit dat vooraf duidelijker wordt gekeken naar wat nodig is en wie daarvoor verantwoordelijk is. Dit kan ertoe leiden dat niet in alle gevallen een individuele jeugdhulpvoorziening wordt ingezet. Daarnaast zorgt deze werkwijze ervoor dat jeugdhulp beschikbaar blijft voor jeugdigen en gezinnen die deze ondersteuning echt nodig hebben en dat hulp gericht en consistent wordt ingezet.

2. Verschuiving naar lichte en vrij toegankelijke ondersteuning

In de nieuwe verordening wordt sterker ingezet op ondersteuning die laagdrempelig en zonder formeel besluit (beschikking) toegankelijk is. Waar in de praktijk vaak werd gekeken naar het inzetten van een individuele voorziening, wordt nu nadrukkelijker eerst gekeken naar wat mogelijk is binnen de sociale basis en algemene voorzieningen. Dit betekent dat niet voor iedere hulpvraag een beschikking nodig is.

Algemene voorzieningen zijn vormen van ondersteuning waar inwoners zonder aanvraag of indicatie gebruik van kunnen maken. Denk hierbij aan het Centrum voor Jeugd en Gezin, jongerenwerk of ondersteuning die in samenhang met het onderwijs wordt georganiseerd. In de nieuwe verordening is duidelijker vastgelegd wat onder deze voorzieningen valt en welke rol zij hebben in het ondersteunen van jeugdigen en gezinnen. Daarmee wordt ook duidelijker dat deze vormen van ondersteuning een volwaardig alternatief kunnen zijn voor individuele jeugdhulp.

Een belangrijke verandering is dat ondersteuning die in en rondom het onderwijs wordt georganiseerd explicieter als algemene voorziening wordt gepositioneerd. Hiermee wordt aangesloten bij de praktijk waarin scholen, samenwerkingsverbanden en jeugdhulp steeds intensiever samenwerken om ondersteuning zo dicht mogelijk bij het kind te organiseren. Door dit beter te verankeren, wordt voorkomen dat voor ondersteuning op school onnodig een individuele jeugdhulpvoorziening wordt ingezet.

Daarnaast wordt ingezet op het versterken van vroegsignalering en lichte ondersteuning, onder andere via het Centrum voor Jeugd en Gezin, de inzet van praktijkondersteuners jeugd bij de huisarts (POH-jeugd) en

het jongerenwerk. Deze voorzieningen spelen een belangrijke rol in het vroegtijdig signaleren van problemen en het bieden van ondersteuning voordat zwaardere hulp nodig is.

Voor inwoners betekent dit dat ondersteuning vaker dichtbij en zonder formele aanvraag beschikbaar is. Gelijktijdig vraagt deze werkwijze om een andere verwachting: niet iedere hulpvraag leidt tot een beschikking of specialistische jeugdhulp. Door eerst in te zetten op lichte en toegankelijke ondersteuning, wordt beoogd problemen eerder aan te pakken en te voorkomen dat zwaardere vormen van jeugdhulp nodig zijn. Dit draagt eraan bij dat specialistische jeugdhulp beschikbaar blijft voor jeugdigen die deze het hardst nodig hebben.

3. Hoe toegang en besluitvorming verandert

Met de nieuwe verordening wordt duidelijker vastgelegd hoe de toegang tot jeugdhulp verloopt en op welke manier besluiten tot stand komen. In de praktijk bleek dat de werkwijze onder de verordening uit 2022 niet altijd eenduidig was. Dit leidde tot verschillen in beoordeling en onduidelijkheid voor inwoners over wat zij konden verwachten. De nieuwe verordening brengt hier meer structuur en uniformiteit in aan.

Wanneer een jeugdige of gezin zich meldt met een hulpvraag, wordt eerst zorgvuldig onderzocht wat er aan de hand is en wat er nodig is. Daarbij wordt gekeken naar de situatie van het gezin, de mogelijkheden van ouders en het sociale netwerk, en welke vormen van ondersteuning passend zijn. De uitkomsten van dit onderzoek worden vastgelegd in een ondersteuningsplan. Dit plan beschrijft wat het doel van de ondersteuning is en welke stappen worden gezet om dat te bereiken.

Als blijkt dat een individuele voorziening nodig is, wordt dit vastgelegd in een beschikking van de gemeente. In de nieuwe verordening is duidelijker opgenomen wat in deze beschikking moet staan, zoals de aard van de ondersteuning, de duur en het beoogde resultaat. Daarmee wordt voor inwoners beter inzichtelijk welke ondersteuning zij ontvangen en waarom voor deze vorm is gekozen. Ook biedt dit de gemeente meer mogelijkheden om te sturen op de inzet en effectiviteit van jeugdhulp.

Bij verwijzingen via de huisarts, medisch specialist of jeugdarts wordt meer uniformiteit aangebracht.

Hoewel deze verwijzers een eigen rol houden, wordt de aansluiting met de gemeentelijke toegang versterkt, zodat de beoordeling en inzet van jeugdhulp zoveel mogelijk op eenzelfde manier plaatsvinden. Dit draagt bij aan een eenduidige werkwijze en voorkomt verschillen in toegang tot jeugdhulp.

Voor inwoners betekent dit dat het proces van melding tot besluit duidelijker en beter voorspelbaar wordt. Voor de gemeente betekent het dat er meer regie ontstaat op de inzet van jeugdhulp. Door helder vast te leggen hoe besluiten worden genomen en waarop wordt gestuurd, wordt de ondersteuning consistent en beter onderbouwd, en kan jeugdhulp gericht worden ingezet.

4. Scherpere keuzes in het aanbod van jeugdhulp

In de nieuwe verordening zijn bewust scherpere keuzes gemaakt over welke vormen van ondersteuning als individuele jeugdhulp worden ingezet en welke niet. Waar in de praktijk eerder ruimte bestond om uiteenlopende hulpvragen onder de Jeugdwet te brengen, wordt nu duidelijker begrensd wat wel en niet tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort.

Dit betekent dat niet iedere vorm van ondersteuning nog als individuele voorziening wordt aangeboden.

Activiteiten of begeleiding die vooral gericht zijn op algemene ontwikkeling, participatie of vrijetijdsbesteding, zoals ondersteuning bij sport of hobby's, vallen in principe niet onder jeugdhulp. In dergelijke situaties wordt gekeken naar andere passende oplossingen, bijvoorbeeld binnen de sociale basis of via algemene voorzieningen.

Daarnaast wordt bij de inzet van jeugdhulp nadrukkelijker gekeken naar de duur en intensiteit van de ondersteuning. Dit wordt niet alleen vastgelegd in de beschikking, maar ook actief gevolgd in de uitvoering.

Daarmee wordt voorkomen dat ondersteuning langer of zwaarder wordt ingezet dan nodig is, en blijft er ruimte om hulp tijdig bij te stellen of af te bouwen wanneer de situatie daarom vraagt.

Deze keuzes zijn nodig om de beschikbare jeugdhulp gericht in te zetten. Door duidelijker af te bakenen wat onder jeugdhulp valt en bewuster om te gaan met de inzet daarvan, wordt voorkomen dat het systeem overbelast raakt. Dit draagt eraan bij dat specialistische jeugdhulp beschikbaar blijft voor jeugdigen en gezinnen met complexe en zware problematiek, voor wie deze ondersteuning onmisbaar is. Tevens wordt zo bijgedragen aan een financieel houdbaar stelsel, zonder dat dit het uitgangspunt op zichzelf vormt.

5. Persoonsgebonden budget (pgb): strenger en duidelijker

Het persoonsgebonden budget (pgb) blijft in de nieuwe verordening een belangrijk instrument voor inwoners die zelf regie willen voeren over de ondersteuning die zij ontvangen. Tegelijkertijd zijn de voorwaarden voor het gebruik van een pgb aangescherpt en verduidelijkt. In de praktijk bleek dat de regels rond het pgb niet altijd eenduidig waren, wat kon leiden tot verschillen in toepassing en risico's op het gebied van kwaliteit en rechtmatigheid.

In de nieuwe verordening is duidelijker vastgelegd in welke situaties een pgb passend is. Een pgb wordt alleen toegekend wanneer een inwoner of ouder in staat is om het budget op een verantwoorde manier te beheren en de benodigde ondersteuning zelf te organiseren. Dit vraagt onder andere dat er voldoende inzicht is in de eigen situatie, dat afspraken met hulpverleners goed kunnen worden gemaakt en dat de kwaliteit van de ondersteuning geborgd is.

Daarnaast is het onderscheid tussen formele en informele hulp verduidelijkt. Formele hulp betreft ondersteuning door professionele aanbieders, terwijl informele hulp wordt geleverd door mensen uit het eigen netwerk. Voor beide vormen gelden verschillende voorwaarden en tarieven. In de verordening is vastgelegd hoe deze worden bepaald en welke grenzen daarbij gelden. Hiermee wordt voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over de inzet en bekostiging van hulp via een pgb.

Ook is er meer duidelijkheid over situaties waarin een pgb niet passend is. Bijvoorbeeld wanneer de benodigde ondersteuning zo complex is dat deze niet op een verantwoorde manier door een inwoner zelf kan worden georganiseerd, of wanneer er onvoldoende waarborgen zijn voor de kwaliteit van de zorg. In dergelijke gevallen wordt ondersteuning in natura ingezet.

Voor inwoners betekent dit dat het pgb beschikbaar blijft voor wie hier bewust en verantwoord gebruik van kan maken, maar dat de voorwaarden duidelijker zijn en strikter worden toegepast. Hiermee wordt beoogd de kwaliteit van de ondersteuning te waarborgen, misbruik en onbedoeld gebruik te voorkomen en kwetsbare jeugdigen en gezinnen beter te beschermen. Daarnaast draagt deze aanpak bij aan een zorgvuldige inzet van publieke middelen en een beter uitlegbaar systeem.

6. Beter samenhang met andere wetten en levensfasen

In de praktijk ervaren jeugdigen en gezinnen regelmatig dat ondersteuning versnipperd is over verschillende systemen. Hulpvragen houden zich niet aan de grenzen van wetten of organisaties, terwijl de uitvoering daar vaak wel langs is ingericht. In de nieuwe verordening is daarom meer aandacht voor de samenhang tussen de Jeugdwet en andere domeinen, zodat ondersteuning beter op elkaar aansluit en inwoners minder te maken krijgen met schotten tussen voorzieningen.

Een belangrijk onderdeel hiervan is de samenwerking met het onderwijs. Veel hulpvragen van jeugdigen spelen zich (deels) af op school. Daarom wordt sterker ingezet op het in samenhang organiseren van ondersteuning, waarbij onderwijs en jeugdhulp gezamenlijk kijken wat nodig is. Door deze samenwerking beter te verankeren, kan ondersteuning eerder en dichter bij de leefwereld van het kind worden ingezet, zonder dat dit automatisch leidt tot een individuele jeugdhulpvoorziening.

Ook de overgang van 18- naar 18+ krijgt in de nieuwe verordening meer aandacht. Voor veel jongeren is dit een kwetsbaar moment: op hun achttiende verandert niet alleen hun juridische positie, maar ook het systeem van ondersteuning. Waar voorheen jeugdhulp werd ingezet, kan na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar ondersteuning nodig zijn vanuit bijvoorbeeld de Wmo of de Zorgverzekeringswet. In de verordening is vastgelegd dat tijdig wordt gekeken naar deze overgang, zodat ondersteuning waar nodig doorloopt en jongeren niet onverwacht zonder hulp komen te zitten.

Daarnaast is duidelijker gemaakt hoe de jeugdhulp zich verhoudt tot andere wettelijke kaders, zoals de Wmo, Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet. Door deze afbakening explicieter te maken en gelijktijdig de samenwerking te versterken, wordt beter geborgd dat hulpvragen op de juiste plek worden opgepakt.

Voor inwoners betekent dit dat minder sprake is van afzonderlijke trajecten en dat ondersteuning beter op elkaar aansluit, ook wanneer meerdere wetten of voorzieningen betrokken zijn. Het doel is te voorkomen dat jeugdigen en gezinnen tussen wal en schip raken en ervoor te zorgen dat ondersteuning logisch, samenhangend en continu wordt georganiseerd.

7. Toezicht en rechtmatigheid

Met de nieuwe verordening wordt het toezicht op de uitvoering van jeugdhulp en de rechtmatige besteding van middelen verduidelijkt en versterkt. In de praktijk is gebleken dat duidelijke kaders en een consistente toepassing daarvan nodig zijn om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen en ervoor te zorgen dat ondersteuning wordt ingezet zoals bedoeld.

In de verordening is explicieter vastgelegd hoe toezicht en handhaving zijn georganiseerd en welke rol de gemeente hierin heeft. De gemeente ziet toe op de naleving van de regels en kan waar nodig ingrijpen. Dit kan bijvoorbeeld wanneer ondersteuning niet volgens afspraak wordt geleverd of wanneer er signalen zijn van onrechtmatig gebruik van voorzieningen, waaronder het persoonsgebonden budget.

De rol van de toezichthouder is hierbij verduidelijkt. Deze richt zich op de rechtmatigheid van de inzet van jeugdhulp en kan onderzoek doen naar signalen van misbruik of fraude. Waar signalen betrekking hebben op de kwaliteit van de geboden ondersteuning, worden deze waar nodig doorgeleid naar de daarvoor aangewezen toezichthouders.

Voor inwoners betekent dit dat zorgvuldig wordt omgegaan met publieke middelen en dat ondersteuning wordt ingezet zoals bedoeld. Voor de gemeente en de gemeenteraad draagt dit bij aan een beter controleerbaar en uitlegbaar systeem. Door toezicht en handhaving duidelijker te verankeren, wordt het vertrouwen in de uitvoering van de jeugdhulp versterkt.

8. Wat betekent dit concreet voor inwoners?

De nieuwe verordening verandert niet alleen de regels op papier, maar heeft ook merkbare gevolgen voor inwoners die ondersteuning zoeken. Voor veel jeugdigen en gezinnen betekent dit dat hulp vaker dichtbij en laagdrempelig beschikbaar is, zonder dat daar eerst een formele aanvraag of beschikking voor nodig is.

Ondersteuning via bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin, jongerenwerk of in samenhang met het onderwijs kan sneller worden ingezet, waardoor problemen eerder worden opgepakt.

Ook wordt duidelijker wanneer een individuele voorziening wordt ingezet. Niet iedere hulpvraag leidt nog tot specialistische jeugdhulp vanuit de gemeente. Er wordt nadrukkelijker gekeken naar wat ouders zelf kunnen bieden, wat het sociale netwerk kan betekenen en welke algemene voorzieningen passend zijn. Dit kan ertoe leiden dat inwoners in sommige situaties geen individuele jeugdhulp meer ontvangen, terwijl zij dat in het verleden mogelijk wel kregen.

Daar staat tegenover dat wanneer specialistische jeugdhulp nodig is, deze gericht en beter onderbouwd wordt ingezet. Door duidelijker vast te leggen wat het doel van de ondersteuning is en hoe lang deze nodig is, ontstaat meer inzicht in wat inwoners kunnen verwachten. Dit maakt het proces transparanter en beter voorspelbaar.

Ook bij belangrijke overgangen, zoals het bereiken van de leeftijd van 18 jaar, wordt eerder gekeken naar wat nodig is om ondersteuning goed te laten doorlopen. Hierdoor wordt voorkomen dat hulp abrupt stopt of opnieuw moet worden aangevraagd zonder dat hier tijdig op is voorbereid.

In de praktijk betekent dit dat inwoners vaker eerst ondersteuning krijgen die snel en dichtbij beschikbaar is, en dat specialistische jeugdhulp bewuster wordt ingezet wanneer dat echt nodig is. Hiermee wordt beoogd dat ondersteuning beter aansluit bij de vraag, dat hulp tijdig beschikbaar is en dat jeugdhulp beschikbaar blijft voor jeugdigen en gezinnen die deze het hardst nodig hebben.